

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

U periodu na koji se ovaj monitoring izveštaj odnosi zabeleženo je više slučajeva koji ukazuju na moguće povrede slobode izražavanja.

1. Pretnje i pritisci

1.1. Sredinom jula je izvršen hakerski napad na internet portal Titulli.com koji informiše o događajima na jugu Srbije, pre svega u Bujanovcu, Preševu i Medveđi, na albanskom i srpskom jeziku. Zbog kritičkih tekstova, ovaj internet portal je i ranije bio na meti hakera, a uredniku tog medija Ardentu Gogi se iz istog razloga često preti. Direktor portala Skender Saćipi izjavio je da sumnja da iza hakerskog napada stoji Arsim Aslani, direktor bujanovačkog Doma kulture „Vuk Karadžić”, koji je u danima koji su prethodili napadu, kako tvrdi Saćipi, pretio zaposlenima zbog objavljivanja posta na Fejsbuk stranici Titullija. U spornom postu tvrdilo se da „direktor Doma kulture u Bujanovcu” i ljudi iz „opštinske administracije”, i sami Albanci, ignorišu albanski jezik u Bujanovcu, a ovi navodi su bili ilustrovani fotografijom sa Međunarodnog festivala folkloru na otvorenoj sceni ispred Doma kulture u Bujanovcu, na kojoj se vidi natpis samo na srpskom jeziku. Iz Titullija tvrde da je nakon ovog posta „Arsim Aslani, direktor Doma kulture u Bujanovcu, pretio portalu”, da je od zaposlenih tražio da ovaj post uklone, i povišenim tonom im poručio da se ne bave dnevnim politikom i da on zna sa njima „i drugačije da se sporazume”, o čemu su pre hakovanja objavili tekst na portalu. Takođe tvrde da su, o hakerskom napadu koji je usledio, upozoreni na Fejsbuku tridesetak minuta pre napada. Tim napadom je kompletan sadržaj sajta čitaocima učinjen nedostupnim. Krivična prijava je podneta protiv NN lica, a u Titulliju sumnjaju da je neposredni izvršilac bio izvesni zaposleni u kompaniji „Euro Computers”, s kojom je Arsim Aslani, direktor Doma kulture u Bujanovcu, po tvrdnjama portala povezan.

Podsećamo, u martu ove godine, prema saznanjima NUNS-a, zaposlenima u opštinskoj upravi opštine Bujanovac rukovodstvo lokalne samouprave je blokiralo pristup portalu Titulli.com. Glavni i odgovorni urednik portala Ardent Goga tada je u izjavi datoj B92 ukazao na to da zaposleni u opštinskim organima mogu da pristupaju ostalim sajtovima, kao i da iza ovog blokiranja navodno stoji predsednik opštine Bujanovac Nagip Arifi. Goga je rekao i da se Arifi i njegovi saradnici prema ovom mediju ponašaju diskriminatorски, da Titulli.com ne dobija ni dinar iz dela opštinskog budžeta namenjenog javnom informisanju, a da novinare ovog medija lokalna vlast ne poziva na svoje pres konferencije. Hakerskim napadima na informativne portale bavili smo se i u svojim ranijim izveštajima. Takvi napadi, koji za posledicu imaju to da se čitaocima čini nedostupnim sadržaj sajta, po svom efektu praktično predstavljaju cenzuru. Ustavom Republike Srbije zajamčena je sloboda izražavanja i zabranjena cenzura. Sloboda

izražavanja može se zakonom ograničiti, i to ako je to neophodno radi zaštite prava i ugleda drugih, čuvanja autoriteta i nepristrasnosti suda, i zaštite javnog zdravlja, morala demokratskog društva i nacionalne bezbednosti, a širenje informacija i ideja putem sredstava javnog obaveštavanja može sprečiti samo nadležni sud, ako je to neophodno u demokratskom društvu radi sprečavanja pozivanja na nasilno rušenje Ustavom utvrđenog poretka ili narušavanja teritorijalnog integriteta Republike Srbije, sprečavanja propagiranja rata ili podstrekavanja na neposredno nasilje, ili radi sprečavanja zagovaranja rasne, nacionalne ili verske mržnje kojom se podstiče na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje. U konkretnom slučaju, ako se ispostavi da su sumnje Titulli.com-a osnovane, očigledno je da nije postojao ni minimum osnova da se širenje informacija i ideja putem ovog portala ograničava. Naprotiv, praćenje dnevno-političkih aktuelnosti i jeste posao informativnih portala. Hakerski napadi, pored toga što u ovakvim slučajevima po svom efektu predstavljaju cenzuru, imaju i implikacije koje se odnose na informacionu bezbednost. Ovo pitanje je u dobroj meri neregulisano ili neadekvatno regulisano u Srbiji, i u ranijim izveštajima smo već ukazivali na neophodnost usvajanja novog Zakona o informacionoj bezbednosti. U međuvremenu, Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija objavilo je Nacrt zakona o informacionoj bezbednosti i pokrenulo javnu raspravu o njemu, o čemu će više reči biti u delu ovog izveštaja koji se odnosi na monitoring procesa usvajanja novih zakona. Što se samog slučaja Titulli.com-a tiče, iako je podneta krivična prijava, tužilaštvo se tim povodom nije oglašavalo. Ostaje nesporno da je tradicionalni mehanizam državne zaštite putem pokretanja krivičnih postupaka spor i prilično neefikasan, tako da je tim više neophodna reakcija samih portala i delovanje usmereno na prevenciju i unapređivanje tehnoloških mera zaštite.

1.2. Dejan Kovačević, odbornik u Skupštini opštine Gornji Milanovac i republički poslanik vladajuće Srpske napredne stranke, tokom rasprave u lokalnom parlamentu o predlogu za formiranje Anketnog odbora koji je trebalo da ispita napad njegovih partijskih kolega na odbornika Demokratske stranke Srbije Vladislava Vasića, rekao je da „oni koji su po novinama pisali [o tome] šta se desilo” imaju razloga za strah. Novinari su želeli da o ovoj izjavi razgovaraju sa poslanikom, ali bez uspeha. Pojedini odbornički klubovi u Skupštini opštine Gornji Milanovac osudili su Kovačevićevu izjavu kao pretnju novinarima, ali i ponašanje predsednice Skupštine, koja je propustila da ga upozori povodom davanja takve izjave. Opštinski odbor SNS-a u Gornjem Milanovcu, s druge strane, saopštio je da Kovačević nije pretio novinarima, već da je njegova izjava izvučena iz konteksta. Po njima, Kovačević se usprotivio formiranju Anketnog odbora i ukazao na to da je posao nadležnih organa da ispituju šta se zapravo desilo, a u kontekstu takve tvrdnje, rekao je da Srpska napredna stranka nema razloga da se plaši istrage nadležnih organa, već da razlog za strah od istrage imaju oni koji su medijima davali izjave o čitavom slučaju.

Istupi nosilaca političkih funkcija, pa i oni sa skupštinske govornice, moraju da budu odmereni i izbalansirani. Nedopustive su poruke da „oni koji su po novinama pisali šta se desilo” imaju zbog

toga „razloga za strah”. Ovakve i slične izjave političara kreiraju atmosferu u kojoj dolazi do napada na novinare, i to ne samo verbalnih. Takođe, kreiraju atmosferu u kojoj cveta autocenzura i u kojoj se izbegava medijsko praćenje tema koje bi mogle da se ne dopadnu različitim centrima moći, a pre svega nosiocima vlasti, bilo na nacionalnom ili lokalnom nivou. U takvom kontekstu, navodi koji su se mogli čuti iz SNS-a, da je napad bio usmeren ne neposredno na novinare već na one koji su medijima davali izjave o čitavom slučaju, ništa u samoj stvari ne menjaju. Pravo na slobodu izražavanja je pravo svih, a ne samo novinara, a zastrašivanje medijskih izvora podjednako šteti medijskim slobodama kao i zastrašivanje samih novinara. Pitanje je, međutim, mehanizama kojima kao društvo raspolažemo u borbi protiv ovakve prakse. Čak i ako se na trenutak zaboravi da je sporna izjava data u kontekstu skupštinske rasprave, odnosno to da odbornik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen zbog iznetog mišljenja ili davanja glasa na sednici skupštine i radnih tela, činjenica je da i inače manjkaju mehanizmi odbrane od pretnji upućenih novinarima i medijima. Krivično-pravna zaštita, koja formalno postoji kroz krivično delo ugrožavanja sigurnosti i njegov kvalifikovani oblik ugrožavanja sigurnosti novinara kao lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, pokazala se kao apsolutno nedelotvorna. Naime, praksa tužilaštava i sudova je takva da kao ugrožavanje sigurnosti tretiraju samo „neposrednu pretnju da će se napasti život ili telo”, a ne i manje ili više uvijene forme pretnji, kao što je ova, da oni koji su „pisali po novinama” imaju razloga za strah.

2. Napadi

2.1. U Užicu je, 13. jula, u holu Gradske kuće, tokom konferencije za novinare, novinar nedeljnika „Užička nedelja” Milan Đokić uboden nožem. Do napada je došlo nakon što je završen sastanak gradonačelnika Užica Tihomira Petkovića sa Vladimirom Marinkovićem, potpredsednikom Skupštine Srbije, grupom privrednika i predstavnicima Nacionalne alijanse za lokalni ekonomski razvoj NALED. Novinarima, okupljenim u holu Gradske kuće na prvom spratu, nedaleko od kabineta gradonačelnika, prvo se obratio Petković, a do napada je došlo tokom razgovora novinara sa potpredsednikom Skupštine. Dušan Gujančić iz Užica prišao je potpredsedniku Skupštine s leđa, oborio ga na pod i počeo da ga šutira. Gujančić je Milana Đokića ubo nožem kada je ovaj pokušao da odbrani Vladimira Marinkovića. Povređeni novinar je kolima Hitne pomoći prebačen u užičku bolnicu. Dr Slobodan Jovičević, načelnik Urgentne službe, izjavio je za „Novosti” da je, nakon pregleda i dijagnostike, Đokiću izvađena slezina, te da je on, iako se radi o teškim povredama, van životne opasnosti. Vladimir Marinković izjavio je da ne može ni da nasluti razloge napada, da je Gujančić nasrnuo bez ijedne reči, a da ga je on lično video prvi put u životu. Gujančić je uhapšen, a sudija za prethodni postupak odredio mu je pritvor u trajanju od 30 dana. Mediji su preneli da je, dok je saslušavan od strane inspektora, naveo da ga je na ovaj čin naterala „teška materijalna situacija, za koju krivi političare”.

Po svemu sudeći, Đokić je nastradao igrom slučaja budući da su meta napada najverovatnije bili političari. Napad, međutim, potvrđuje stav Krivičnog zakonika koji zanimanja od značaja za javno informisanje, pa i novinarsku profesiju, tretira kao profesije koje imaju povećani rizik za bezbednost lica koja se tom profesijom bave. Pitanje obezbeđenja objekata i prostora u kojima novinari, ali i druga lica rade, posebno je pitanje. Dok mediji eventualno nešto i mogu da urade po pitanju bezbednosti samih redakcija, oni su nemoćni kada je u pitanju obezbeđenje lokacija ili objekata u koje ih priroda posla odvodi. Na pitanje novinara zašto je zakazalo obezbeđenje i da li ga uopšte ima u Gradskoj kući u Užicu, Vidoje Drndarević, zamenik gradonačelnika, potvrdio je za „Novosti” da je „obezbeđenje nikakvo i da se moraju hitno preduzeti mere u pogledu bezbednosti zaposlenih i posetilaca”.

2.2. U Beogradu je 8. jula fizički napadnut Milorad Komrakov, bivši urednik Radio televizije Srbije iz mračnog perioda rada ove kuće, 90-tih godina prošlog veka. Po rečima samog Komrakova, na povratku iz kupovine svratio je u kladionicu, da bi po izlasku iz nje, bio iznenada napadnut i pretučen. Komrakov tvrdi da mu je čovek koji ga je napao potpuno nepoznat i da ga je, dok ga je udarao, nazivao zločincem. „Ne znam koji je motiv napada, za petnaest godina niko me nije fizički napao niti pretio”, rekao je Komrakov za Udruženje novinara Srbije. Napadač je priveden, a pojedini mediji preneli su da je on policiji rekao da poznaje Komrakova, i da su snimci sa sigurnosnih kamera iz kladionice i ispred nje navodno zabeležili da su Komrakov i napadač razgovarali pre sukoba. Motiv napada i dalje je nepoznat.

Milorad Komrakov bio je glavni urednik Informativnog programa RTS-a do demonstracija 5. oktobra 2000. godine kojima je Miloševićev režim srušen s vlasti. Po onome što su pisali mediji, tog dana, kada su demonstranti prodrli u zgradu televizije, pokušao je da pobegne kroz Tašmajdanski park. Demonstranti su ga presreli i počeli da ga batinaju, ali su članovi DOS-a uspeali da ga otrgnu od mase i odvedu do Gradske skupštine. U Skupštini mu je ukazana lekarska pomoć, a zatim je prebačen u bolnicu. Nekoliko dana kasnije pismeno je obavestio štrajkački odbor RTS-a da podnosi neopozivu ostavku. U decembru iste 2000. godine Sud časti Udruženja novinara Srbije je trajno isključio Komrakova iz članstva u tom udruženju. Odluka je bila obrazložena „višegodišnjim dezinformisanjem i obmanjivanjem javnosti koje je nespojivo sa Kodeksom novinarske profesije”. Sud je zaključio da je Komrakov kriv i zbog toga što je podredio novinarsku profesiju uskim interesima bivšeg stranačkog i političkog vrha zemlje. „On je dobar novinar, on tačno zna koje su važne vesti, ali utoliko je odgovornost veća ako se selektira na taj način da publika dobije jednostranu sliku, što je manje loše, ili sasvim naopaku, što je naravno sa mnogo težim posledicama. Nije čak prejako reći i da je javnost bila takvim načinom informisanja preko televizije obmanjivana”, izjavio je tom prilikom novinar Božidar Dikić, jedan od članova Suda časti. O Komrakovu se narednih godina gotovo ništa nije čulo, osim da je jedno vreme bio zaposlen kao urednik na lokalnoj televizijskoj stanici Stankom. Očekuje se da istraga utvrdi da li

napad na njega zaista ima veze sa formalno novinarskim i uredničkim, a, zapravo, propagandnim poslom na RTS-u od pre petnaest i više godina.

3. Sudski postupci

3.1. Prvi osnovni sud u Beogradu je, u postupku po tužbi za naknadu štete Dušana Stojića, Nenada Nenkovića i Milorada Bošnjaka protiv Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS), delimično usvojio tužbeni zahtev tužilaca i obavezao NUNS da svakom od njih isplati po 200.000 dinara na ime naknade nematerijalne štete zbog duševnih bolova prouzrokovanih povredom časti i ugleda. Stojić, Nenković i Bošnjak su bivši novinari „Večernjih novosti” koji su tužbu podneli povodom krivične prijave koju je Izvršni odbor NUNS-a podneo 1. jula 2007. godine Tužilaštvu za ratne zločine. Prijava je podneta protiv NN lica, u vezi sa krivičnim delom podsticanja na izvršenje ratnih zločina, iz člana 145. tadašnjeg Krivičnog zakonika SRJ. Tužioci su tvrdili da zbog krivične prijave trpe duševne bolove i zahtevali su naknadu nematerijalne štete u iznosu od po 300.000 dinara. NUNS je, uz krivičnu prijavu, kao dokaz, odnosno ilustraciju, priložio svoju publikaciju „Dosije o medijima” koja se bavila učešćem pojedinih novinara i medija u „ratnom huškanju” tokom ratova u bivšoj Jugoslaviji, i u kojoj su, između ostalih, citirani i određeni tekstovi tužilaca. Sama krivična prijava podneta je nakon regionalnog skupa u Dubrovniku, koji se bavio odgovornošću medijskih poslenika za ratnu propagandu, a na kom su, pored novinara, učestvovali i predstavnici tužilaštava iz regiona.

Presuda je sporna iz više razloga. Prvo, nejasno je zašto je uopšte sudio osnovni, a ne viši sud. Naime, Zakonom o uređenju sudova propisano je da u građanskim sporovima za naknadu štete u vezi sa objavljivanjem informacije odlučuje viši sud. Kada je u konkretnom slučaju podneta tužba Prvom osnovnom sudu u Beogradu, taj sud se, polazeći upravo od citirane odredbe Zakona o uređenju sudova, oglasio nenadležnim i predmet uputio Višem sudu u Beogradu na dalje postupanje. Dogodilo se, međutim, da se i Viši sud oglasio nenadležnim, pa je o tome ko o konkretnoj stvari treba da sudi odlučivao Apelacioni sud u Beogradu. Taj sud je našao da spor u konkretnom slučaju nije u vezi sa objavljivanjem informacije i predmet vratio Prvom osnovnom sudu u Beogradu. Polazeći od toga, bilo je za očekivati da Prvi osnovni sud zanemari činjenicu da je NUNS objavio saopštenje kojim je dao publicitet krivičnoj prijavi, kao i da se ne upusti u razmatranje navoda objavljenih u publikaciji „Dosije o medijima”, odnosno konteksta u koji su, u toj publikaciji, stavljeni tekstovi tužilaca. Imajući u vidu činjenicu da krivična prijava nije podneta protiv Stojića, Nenkovića i Bošnjaka, već protiv još uvek nepoznatih lica, da tužilaštvo istu nije odbacilo nego da se po njoj i dalje postupa, kao i da protiv odgovornih u NUNS-u jeste podneta krivična prijava za lažno prijavljivanje ali da, do zastarevanja predmeta, po istoj nije došlo do optuženja, očekivalo se da sud tužbu odbije kao neosnovanu. Dogodilo se, međutim,

nešto drugo. Sud jeste našao da svako ima pravo da podnese krivičnu prijavu, ali paradoksalno, i da NUNS nema pravo da analizira činjenice koje su u vezi sa krivičnom prijavom, na način na koji ih je analizirao u publikaciji „Dosije o medijima”. Tako je zapravo zatvoren krug i isti sud koji je prvo našao da uopšte nije nadležan da sudi u vezi sa objavljivanjem informacije sudio je baš s tim u vezi, odnosno delimično je usvojio tužbeni zahtev upravo u vezi sa objavljivanjem informacije u publikaciji koja je bila prilog krivične prijave. Punomoćnici tuženog su podneli žalbu, pa treba sačekati i ishod drugostepenog postupka, odnosno videti kako će se Apelacioni sud izvući iz zbrke koja je napravljena, između ostalog i njegovom krivicom, odnosno nejasnom odlukom o tome koji sud je nadležan u situaciji kada dva suda, i osnovni i viši, odbijaju da sude po konkretnoj tužbi. Nesporno je da NUNS nije medij, već novinarsko udruženje, ali ni Zakon o uređenju sudova ne propisuje da viši sud odlučuje samo u sporovima protiv medija, već u svim građanskim sporovima za naknadu štete u vezi sa objavljivanjem informacije, pa tako i u sporovima protiv novinarskih udruženja ako ta udruženja budu tužena zbog neke informacije sadržane u saopštenjima ili publikacijama koje objavljuju. Da sve bude još gore, pored toga što sud koji uopšte ne može biti nadležan da sudi u vezi sa objavljivanjem informacije sudi u tom predmetu i svoju odluku bazira upravo na objavljenim informacijama u publikaciji „Dosije o medijima”, presuda vrvi i od drugih nelogičnosti. Tako, Prvi osnovni sud u Beogradu propušta da napravi razliku između vrednosnih i činjeničnih sudova, pri čemu ovi prvi ne mogu da podležu dokazivanju. To, da i puko insistiranje da se vrednosni sudovi dokazuju povređuje samu slobodu mišljenja, kao osnovni deo prava na slobodu izražavanja zajamčenog članom 10. Evropske konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u praksi Evropskog suda za ljudska prava nesporno je još od odluke u slučaju *Lingens protiv Austrije* od 8. jula 1986. godine (Predstavka br. 9815/82; odluka u ovom predmetu u verziji na engleskom jeziku dostupna je na internetu, na adresi: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523>). Zbog konsekvenci koje sve ovo može imati po slobodu izražavanja i aktivnosti novinarskih i medijskih udruženja, neophodno je pomno pratiti odlučivanje Apelacionog suda u postupku po žalbi. Naime, ako bi ovakve presude postale praksa, suštinski bi bila ograničena mogućnost novinarskih i medijskih udruženja da reaguju u situacijama za koje procene da predstavljaju kršenje pravila novinarske profesije, što nikako nije dobro za slobodu izražavanja u Srbiji i za unapređenje profesionalnih novinarskih standarda.

3.2. Apelacioni sud u Nišu potvrdio je presudu Višeg suda u Zaječaru kojom je Vladimir Novaković, svojevremeno urednik internet sajta b92.net, obavezan da Živoradu Nikoliću, policajcu u penziji iz Bora, na ime naknade štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda, isplati 250.000 dinara. Povod je bila informacija koju su objavili i TV B92, i Radio B92 i internet sajt b92.net, a ticala se incidenta u kome je navodno učestvovao i Živorad Nikolić. Za Nikolića je izvesni Petar Guševac tvrdio da je vatrenim oružjem ubio njegovog kućnog ljubimca, mačka. Međutim, krivična prijava koju je Guševac podneo, odbačena je, a Nikolić je

tužio i Guševca zbog izjave koju je dao B92, i Vladimira Novakovića zbog prenošenja te izjave, tražeći naknadu nematerijalne štete.

Ono što posebno zbunjuje u odlukama, i prvostepenog Višeg suda u Zaječaru i drugostepenog Apelacionog suda u Nišu, jeste i dalje otvoreno pitanje da li je Vladimir Novaković zapravo uopšte bio pasivno legitimisan u ovom sporu. Naime, sudovi su Novakovića obavezali da naknadi štetu kao odgovorni urednik, iako su prethodno utvrdili da on uopšte nije bio odgovorni urednik, već da je tu funkciju u B92 vršilo treće lice koje u postupku uopšte nije bilo tuženo. Presuda ima i druge nedostatke, pa tako sudovi nisu utvrđivali postojanje uzročno-posledične veze između prenošenja informacije i povrede časti i ugleda, već su bez ikakvog obrazloženja prosto uzeli da takva veza postoji. Pored toga, nije jasno ni zašto na ime naknade štete Novaković treba da plati 250.000 dinara, a Petar Guševac, koji je bio prvotuženi i čija je izjava o incidentu i prenetu, 100.000 dinara, budući da i u odnosu na tu razliku presude ne sadrže nikakvo obrazloženje. S obzirom na to da je odluka Apelacionog suda u Nišu odluka po žalbi, to tuženom ne preostaje više nijedno redovno pravno sredstvo, već eventualno revizija, odnosno ustavna žalba. Ono što u vezi sa ovom presudom posebno zabrinjava jeste činjenica da ona baca ozbiljnu senku na čitav niz dobrih drugostepenih presuda na koje nas je posebno Apelacioni sud u Beogradu navikao u prethodnom periodu. Upravo suprotno takvim presudama, o kojima smo u ovim izveštajima u više navrata pisali, Apelacioni sud u Nišu donosi jednu, najblaže rečeno, aljkavu odluku, koja ne samo što ne doprinosi pravnoj sigurnosti već naprotiv otvara brojne dileme i nedoumice.

4. Izveštaj Komesara za ljudska prava Saveta Evrope Nilsa Muižnieksa

U julu je Komesar Saveta Evrope za ljudska prava Nils Muižnieks objavio izveštaj koji je rezultat njegove posete Srbiji u martu ove godine. Izveštaj se bavi temama od značaja za ostvarivanje ljudskih prava, i to tranzicionom pravdom i pomirenjem, zabranom diskriminacije, i medijskim slobodama. Izveštaj, kao pozitivne pomake, u delu koji se odnosi na medijske slobode, ističe usvajanje medijskih zakona u avgustu 2014. godine, te prelazak na projektno sufinansiranje medija. S druge strane, Komesar za ljudska prava Saveta Evrope još u martu je uočio da je moguće da će doći do probijanja rokova za privatizaciju preostalih medija u javnoj svojini usled neadekvatne pripreme nadležnih organa. Kao problem se ističe i nedovoljna transparentnost medijskog vlasništva, izvora medijskog finansiranja i oglašavanja, uz poseban osvrt na Izveštaj Saveta za borbu protiv korupcije. Komesar dalje ukazuje na to da je sama činjenica da je četvoro novinara pod 24-časovnom policijskom zaštitom jasan indikator da bezbednost novinara ostaje jedan od gorućih problema u vezi sa poštovanjem ljudskih prava generalno, i pominje poznate slučajeve napada na novinare. Pored napada, Komesar kritikuje istupe pojedinih političara i etiketiranje novinara, hakerske napade na informativne portale, i poznati problem autocenzure.

U zaključcima i preporukama se, između ostalog, navodi da sloboda izražavanja i medijske slobode igraju značajnu ulogu u razvoju demokratskog društva, i da se demokratija zasniva na pluralizmu i otvorenosti u dijalogu, kao i da novinari, a posebno oni koji se bave istraživačkim novinarstvom, moraju da budu adekvatno zaštićeni jer predstavljaju „pse čuvare javnog interesa” (“watchdogs”).

Izveštaj Komesara za ljudska prava Saveta Evrope Nilsa Muižnieksa samo je jedan u nizu izveštaja relevantnih međunarodnih organizacija koje ukazuju na probleme autocenzure, netransparentnog finansiranja i nepovoljnog okruženja za razvoj slobode izražavanja u Srbiji. S druge strane, predstavnici vlasti često na ovakve navode odgovaraju neprimereno i apriori ih odbacuju, insistirajući na navodnoj neprincipijelnosti onih koji kritike iznose, ili pokušavajući da kritike stave u kontekst nekakve navodne skrivene političke agende. Nesporno je, i to svaki od izveštaja, pa i Muižnieksov potvrđuje, da je usvajanje medijskih zakona u avgustu 2014. godine predstavljalo ozbiljan pomak u dobrom smeru. Činjenica je, međutim, da medijske reforme i unapređenje okruženja za razvoj slobode izražavanja u Srbiji nisu posao koji je završen usvajanjem novih zakona. Naprotiv, usvajanje novih zakona bio je lakši deo posla, a njihova valjana implementacija tek predstoji i mnogo je izazovnija. Upravo zato, pogled sa strane, tim pre ako je kritički, može samo da pomogne da se problemi, kojih nesporno ima, bolje sagledaju. A bez sagledavanja i razumevanja problema s kojima se suočavamo i njihovih uzroka teško je i zamisliti uspešan nastavak reformi u medijskom sektoru.